

משנה לחן שלמה

בס"ד

מתוך שלל אוצרות תורתו ושיעוריו של מרן גאון ישראל

הינוקא

גליון עשיר תוכן לשולחן השבת

רבינו שלמה יהודה בארי שליט"א

פרשת שמעני תשפ"ז 273

ניתן להאזין לשיעורים של הגאון הינוקא, וכן עדכונים על הנעשה בבית מדרשו, ב"קו הינוקא" 03.550.2228

ליקוטים על פרשת השבוע משולחן תורתו של רבנו שליט"א

פנינים על הפרשה

דרוש דרש

וְאֵת שְׁעֵיר הַחֲטָאִת דָּרַשׁ דָּרַשׁ מֹשֶׁה הִנֵּה סֶרֶף וַיִּקְצֹף עַל אֱלֹעֶזֶר וְעַל אִיתָמָר בְּנֵי אֶהָרֹן הַנּוֹתָרִים לְאֹמֶר (י; טו). פִּירַשׁ רִשִׁי (י; טו) שֶׁשָּׂאֵל אוֹתָם מֹשֶׁה מִפְּנֵי מַה שֶּׁרָפוּ אֶת שְׁעִיר רֹאשׁ חוֹדֶשׁ, וּמִפְּנֵי מַה אֲכָלוּ אֶת שֶׂאֵר הַקֶּרְבָּנוֹת שֶׁקִּרְבוּ בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם, שֶׁאִם מִפְּנֵי שְׂאוֹנִים הָיוּ וּפְסוּלִים מֵאֲכִילַת הַקֶּרְבָּנוֹת, מֵאֲחַר שֶׁבּוּ בְּיוֹם מֵתוֹ אֲחִיהֶם נִדְּב וְאֲבִיהוּא, אִם כֵּן הִיָּה לָהֶם שְׂלֵא לֵאכּוֹל הַכֹּל, וְאִם אֲכָלוּ, מִדּוּעַ לֹא אֲכָלוּ גַם הַחֲטָאִת, וְהוֹצִיאָוּהָ לְשֵׂרֶפָה. וּבִאֲמַת הִיתָה קִפְדוּתוֹ וְתַמְהִיתוֹ גַּם עַל אֶהָרֹן, אֲלֵא שֶׁבִשְׂבִיל כְּבוֹדוֹ הִפְךָ פְּנֵיו כְּנֹגַד אֱלֹעֶזֶר וְאִיתָמָר וְשֶׁאֵלֶם שְׂאֵלוֹת אֵלָיו, וְאִף צִוָּה לָהֶם 'לֵאמֹר', שִׁישִׁיבוּהוּ עַל דְּבָרָיו. וְכַתֵּב רִשִׁי עוֹד (י; טו) שֶׁעַל אִף דְּבָרָיו הַמְּפֹרָשִׁים, לֹא הִשִׁיבוּהוּ אֱלֹעֶזֶר וְאִיתָמָר מֵאוֹמֶה, וְלֹא הִיָּה זֶה מִפְּנֵי שְׂלֵא הִיָּה בְּאַלְעֶזֶר הַכַּח וְהַאוֹמֵן לְהִשִּׁיב לְמֹשֶׁה, שֶׁהִרִי מְצִינּוּ בְּמַלְחַמַת מִדִּין, שִׁדִּיבֵר אֱלֹעֶזֶר כְּנֹגַד מֹשֶׁה וְהַנְּשִׂאִים בְּעֵינֵי הַכֶּשֶׁת כְּלֵי הָאוֹמוֹת שֶׁלְקַחוּ יִשְׂרָאֵל מֵהַמִּדְיָנִים בְּשֵׁלל הַמַּלְחָמָה, אֲלֵא שֶׁאֲמָרוּ אֱלֹעֶזֶר וְאִיתָמָר שֶׁאֵין רֹאֵי שִׁיָּה אֲבִיהֶם אֶהָרֹן יוֹשֵׁב וְהֵם יִדְּבֵרוּ בְּפִנְיָו, וְגַם אֵין רֹאֵי שִׁיָּה תַלְמִיד מְשִׁיב אֶת רַבּוֹ. וְאִכֵּן אֶהָרֹן הִשִּׁיב בְּעֵבֶרֶם בְּלִשׁוֹן עַז, וְאִמְרוּ לְמֹשֶׁה, אִם שִׁמְעַת שֶׁהוֹתֵרָה אֲכִילַת הַמִּנְחוֹת הַיּוֹם עַל אִף הָאוֹנּוֹת, שֶׁקִּדְשִׁי שְׁעָה הֵם (-שֶׁקִּרְבוּ רַק בְּאוֹתוֹ יוֹם שֶׁל חֲנוּכַת הַמִּשְׁכָּן), וְכִי שִׁמְעַת כֵּן גַּם עַל שְׁעִיר רֹאשׁ חוֹדֶשׁ שֶׁקִּדְשִׁי דוֹרוֹת הוּא (-שֶׁהוּא קָרֵב בְּכָל רֹאשׁ חוֹדֶשׁ לְדוֹרוֹת), וְאִכֵּן הוֹטְבוּ דְבָרֵי אֶהָרֹן בְּעֵינֵי מֹשֶׁה. וְכַמוֹכָא כֹּל הָעֵנִין בְּמַסַּכַת זְבַחִים (בְּדָף ק"א ע"א).

שלא ימנעו

ומה שכתב רש"י שהוצרך משה לזרז את אלעזר ואיתמר 'לאמר', שישבוהו על דבריו, כן הוא בתורת כהנים (פ' שמיני פרשה א, ריש פ"ב ג, וביאר האור החיים י; טו) שהוצרך להרשות להם זאת להדיא, בכדי שלא ימנעו להשיבו מתוך שיראהו שקוצף הוא עליהם. וכבר כתב כן הקרבן אהרן על התורת כהנים (שם), ובאופן נוסף ביאר, שבכדי להשיב לדבריו צריכים היו אלעזר ואיתמר להראות הוראה לפניו, כמו שאכן הורה לפניו אהרן החילוק בין קדשי שעה לקדשי דורות, וכאשר ראו שגדב וּבִיְהוּא אֲחִיהֶם מֵתוּ מִפְּנֵי שֶׁהוֹרוּ הוֹרָאָה בְּפְנֵי מֹשֶׁה, כְּמוֹכָא בְּמַסַּכַת עִירוּבֵין (בְּדָף ס"ג ע"א) וּבְתוֹרַת כְּהֻנִּים (פ' שמיני, מְכִילַת דְּמִלּוּאִים ל"ב) בְּשֵׁם רַבִּי אֱלִיעֶזֶר, לִכְךָ בּוֹדָאֵי יִרְאִים הִיוּ מִלְּהִשִּׁיב הוֹרָאָה, שְׂלֵא יִתְחַיְיבוּ בְּעֵבֶר זֶה מִיתָה, וְלִזְהָ הוֹצֵרֵךְ מֹשֶׁה לִיתֵן לָהֶם רְשׁוֹת בְּדַבְרָה. וְהוּא שֶׁאֲמָר הַכְּתוּב 'וַיִּקְצֹף עַל אֱלֹעֶזֶר וְעַל אִיתָמָר בְּנֵי אֶהָרֹן הַנּוֹתָרִים לְאֹמֶר', שֶׁסִּמַּךְ תִּיבַת 'הַנּוֹתָרִים' לְתִיבַת 'לְאֹמֶר', לְלַמֵּד שֶׁמִּפְּנֵי שֶׁהִיוּ נּוֹתָרִים מֵאוֹתָם שִׁמְתוּ עַל שְׁהוֹרוֹ, לִזְהָ נִתֵּן לָהֶם מֹשֶׁה רְשׁוֹת מְפֹרָשֶׁת לְהִשִּׁיב עַל דְּבָרָיו. וְכֵן כְּתַב גַּם הַמַּלְבָּיִם בְּתוֹרַת כְּהֻנִּים (שם).

חבר למשה

וּכְתַב הַנְּצִי"ב מוֹוֵאלוּז'ין בְּהַעֲמֵק דְּבַר (י; טו) שֶׁאֶהָרֹן נִחְשַׁב הִיָּה חֵבֵר לְמֹשֶׁה, וְלִכְךָ יָכוֹל הִיָּה לְהוֹרוֹת בְּפִנְיָו, וְכַמוֹכָא בְּאַבוֹת דְּרַבִּי נִתָּן (לז, יב) שֶׁלְכָךְ נִתָּן לוֹ מֹשֶׁה לְדַבֵּר לְפָנָיו יִשְׂרָאֵל בְּמַצְרִים, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב (שְׁמוֹת ד, ל) 'וַיְדַבֵּר אֶהָרֹן אֶת כָּל הַדְּבָרִים אֲשֶׁר דִּבֶּר ה' אֵל מֹשֶׁה וַיַּעַשׂ הָאוֹתוֹת וְהַמִּלְכוּת לְעֵינֵי הָעָם', שֶׁעַל אִף שֶׁרֹאֵי הִיָּה שִׁדְּבֵר מֹשֶׁה,

שהרי הוא ששמע מפי הגבורה, ואהרן שמע זאת רק מפיו, בכל זאת קיים משה מה שאמרו במסכת אבות (ה, ז) שחכם אינו מדבר לפני מי שגדול ממנו בחכמה ובמנין, ונתן לו לאהרן שידבר. ואהרן לעומת זאת קיים במשה מה שאמר מה המשנה שחכם אינו נכנס לתוך דברי חברו, ולכך כאשר קצץ משה על אלעזר ואיתמר בענין שער ראש חודש שטרפו, שתק אהרן עד שיסיים משה דבריו, ואז השיבו. וכן כתב רבנו עובדיה מברסגורא שם במסכת אבות (ה, ז) שזאלעזר ואיתמר שלא רצו לדבר בפני אביהם כאשר קצץ עליהם משה, והשיב בעבורם אהרן, מהם למדים אנו שחכם אינו מדבר לפני מי שגדול ממנו בחכמה.

הוא אהרן ומשה

ועל אף שאמרו במסכת ערובין (בדף נד ע"ב) שאהרן שנה פרקו מפי משה, ואם כן תלמידו היה, וכמו שעמד בזה האור החיים (י; טו) שבודאי אין לך רב מובהק כמשה לאהרן, וכן אמרו בשמות רבה (ג, יז) שאמר הקב"ה למשה גבי אהרן "הוא יהיה לך לפה ואתה תהיה לו לאלהים" (שמות ד, טו), שמחד יהיה לו אהרן למתורגמן, אבל מאידך יהיה מורא משה נתון על אהרן, על אף שאהרן אחיו הגדול הוא, ומכאן אמרו (אבות ד, יב) ש'מורא רבך כמורא שמים'. אמנם באבות דרבי נתן (כו, ז) מובא שאהרן קיים במשה מה שאמר רבי אליעזר בן שמוע במסכת אבות (ד, יב) "הי כבוד חברך כמורא רבך", שעל אף שהיה משה אחיו הקטן, אמר לו אהרן "בי אדוני" (במדבר יב, יא), שעשאו כרבו, וכן אמרו בתוספתא כריתות (ד, ז) ובמכילתא (פ' בא, מס' דפסחא א) ובבראשית רבה (א, טו) ובויקרא רבה (ל, א) שהיו אהרן ומשה שקולים זה כזה, שהרי מצינו מחד שהקדים הכתוב בכל מקום את משה לאהרן, ומאידך כתב גם (בשמות ו, כו) "הוא אהרן ומשה", ללמד ששקולים הם כאחד. וְיִתְרָה עַל כֵּךְ אֲמָרוּ בְּשִׁיר הַשִּׁירִים רַבֵּה (ד, יב), שֶׁעַל מֹשֶׁה וְאֶהָרֹן נִאֲמַר (בְּשַׁל"ש ד, ה) "שְׁנֵי שִׁדְיִךְ כְּשְׁנֵי עַפְרַיִם תְּאוֹמֵי צְבִיָּה הָרוּעִים בְּשׁוֹשְׁנֵים", מַה שֶּׁדִּיִּים הִלְלוּ אֵין אֶחָד מֵהֶם גָּדוֹל מִחֵבְרוֹ, כֵּךְ הִיוּ מֹשֶׁה וְאֶהָרֹן, כְּנֹאמֵר בְּהֵם מִחַד (בְּשְׁמוֹת ו, כו) "הוּא מֹשֶׁה וְאֶהָרֹן וְאִיתָמָר. וְעַלֵּיהֶם דְּרָשׁוּ רַבִּי שְׁלֵא מֹשֶׁה גָּדוֹל מֵאֶהָרֹן, וְלֹא אֶהָרֹן גָּדוֹל מִמֹּשֶׁה בְּתוֹרָה, וְכַבֵּר אֲמַר אֲבִי בְּמַסַּכַת בְּרֻכּוֹת (בְּדָף ס"ג ע"א) שֶׁכֹּאשֶׁר שְׁנֵי הַחֲכָמִים שׁוִים יָכוֹל הָאֶחָד לְהוֹרוֹת בְּפְנֵי חֵבְרוֹ.

בקרב חכמים תלין

ואמרו בויקרא רבה (יג, א) שמפני ששתקו אלעזר ואיתמר ולא הורו ההלכה בפני משה, על אף שידעו אותה, זכו שנתייחד הדיבור אליהם, שבסמוך בתחילת פרשת מאכלות האסורות נאמר 'וידבר ה' אל משה ואל אהרן לאמר אליהם' (יא, א), ותני רבי חייא ש'לאמר אליהם' היינו לבנים, מה אלעזר ואיתמר. ועליהם דרשו רבי פנחס ורבי ירמיה מה שכתוב במשלי (טו, לא) "אוזן שמעת תוכחת חיים בקרב חכמים תלין", אלו אלעזר ואיתמר בני אהרן שקרובים היו לצד המיתה אילו היו מורים ההלכה בפני משה, וכאחיהם נדב ואביהוא, ומפני שזנהרו בזה נתקיים בהם 'בקרב חכמים תלין', שנתייחד הדיבור אליהם, ועל אביהם אהרן, ועל משה אחי אביהם, בחייהם.

זמני שבת		לפניות והקדשות		ואלה יעמדו על הברכה	
רבות	צאת שבת	כניסת שבת	מוקד טלפוני	לעילוי נשמת	
20:29	19:40	18:29	03-3765444	גאולה בת דינה, דוד בן חנה,	
20:26	19:39	18:47	זמין בימים א'-ה' בין השעות 9:00-20:00	ראו דוד ררוך בן רונית,	
20:28	19:41	18:49	דוא"ל: contact@hayanuka.com	רוטט שושנה בת אסתר,	
20:27	19:40	18:48	לקבלת הגליון במייל: gilyonot@hayanuka.com	נחמן חוטה בן נעומי	
			יד' להועיל: בנק מזרחי טפחות סניף 417 מס' חשבון: 521025	לרפואת: דוד בן שרה.	

תורת שלמה

מאמרים משיעורי הענפים של רבנו שליט"א

"אח לצרה וילד" (משלי יז, יז)

חלק ב'

משיעור יום ה' תמוז תשע"א

א

מה שאין האדם מתפלל מעומק ליבו ויוצא בזה תיכף מכבלי היצר הרע, הוא מפני שאינו חס על עצמו ונשמטו, כי לאחר שאדם חוטא חלילה, מאבד הוא בזה הרחמנות מהלב, והוא עיקר תולדת החטא, ובזה על אף שמצד השכל יש לו הבנה שהוא צריך לרחמים, עם כל זה מצד הלב אין לו התעוררות רחמים גדולים על נשמתו, ולכן אינו פונה לה' יתברך מעומק ליבו שיצילהו מבאר שחת. ולזאת ניתן לאדם לפליטה כח הדיבור, שהרחמים המתגלים אצל האדם אף לאחר שחטא הוא שיש בידו את המשרת שהוא הדיבור, שעל ידו יהיה יכול לשוב ולתקן הכל כבתחילה.

כי בתכלית ומטרת הבריאה רצה הקב"ה לגלות כח נשמות ישראל ואת עוצם רצונם להמליכו, כל אחד מישראל כפי בדרך המיוחדת שסלל לו הבורא ב"ה כפי שורש נשמתו, שכל אחד מזרע ישראל עם קודש הוא כיחיד בעולם לפני הקב"ה, ויש לו עבודה מיוחדת לפניו יתברך שמו כפי שצפה ויחד לו הבורא ב"ה, וזאת אין מי שיכול להשלים ולעשות, ואף צדיק גדול ככל שיהיה אינו יכול לעשות זאת תמורתו, והוא שורש וסיבת ההרפתקאות הנעשים עם כל אחד מזרע ישראל עם קודש בשינוי ומחברו, שהכל כפי המתבקש ממנו לצורך תיקונו המיוחד לו בעולם. ולזה שתל הקב"ה בכל דור חכמים וצדיקים אמיתיים מוסרי התורה לאמיתתה, שבכוחם להביא כל אחד מזרע ישראל עם קודש לגלות הטוב הגנוז הזה המוסתר והטמון בקרבו, שהיא תכלית כל עבודת האדם בעולם, והיא עיקר תיקונו לצאת מהרע אל הטוב, שקודם שיצא הטוב מהעלם אל הגילוי הרי שהאדם הוא פעם רע ופעם טוב, שהוא ענין עץ הדעת טוב רע, אבל כאשר הולך הוא בדרך התורה מתוך אמונת חכמים, מוציא הוא טוב גנוז זה מההעלם אל הגילוי.

אבל כאשר הולך האדם בדרך רע ועובר על דברי חכמים בא לידי חטא, ובזה יורד כל היוקר והמזל שלו למקום רחוק ונאחזים בזה החיצונים, אמנם כבר חשב הקב"ה מחשבות לבתי ידח ממנו נדח ואינו מוותר עליו, והוא משאיר בו אור וחיות מאלהותו גם כאשר הוא למטה, שבכח אור וחיות זה יהיה בכוחו לתקן סוף דבר הכל, והוא שאמר רבי חנינא במסכת בבא קמא (בדף נ"א) שכל האומר הקב"ה ותן יוותרו חיי, שאף כאשר חטא האדם וירד הטוב הגנוז שלו למטה למקום טמא, אין הקב"ה מוותר על הטוב שלו, שהרי 'ישראל אף שחטא ישראל הוא', שאף אם חטא וירד הטוב שלו למקום נמוך עם כל זה הלא טוב גנוז זה עדיין שייך לו וצריך הוא להחזירו ולגלותו, והוא הרמז בגי' ירושלמי שקלים (פ"ה ה"א) בזה בשם רבי חנינא שכל האומר הקב"ה ותן יוותרו מעוניי (יתרחבו ויצאו בני מעיו), אלא מאריך אפיה וגביה דליה (הקב"ה מאריך אפיו לחוטא, אבל סוף דבר הוא גובה את שלו), היינו עונשו שתנתק פנימיותו, שכנגד שיתר על הפנימיות והטוב הגנוז בישראל, כנגד זה תצא פנימיותו והטוב הגנוז בו בדרך הנהגת מידת הדין, שבכדי להשיב הטוב שירד למקום הטומאה עולה היצר הרע לקטרט לפני ה' יתברך וטוען שמפני שהטוב הגנוז של זה האדם מונח בהסתרה לכך עבור טובתו הנצחית יש להוציא ולגלות בו עידן מן הכח אל הפועל, שמתוך כך תתגלה על ידו מלכותא דשמיא כאשר יעידו ויגידו הכל בו ועל ידו שבזדאי יש דין ויש דין, ובכך יתגלה זה הטוב הפנימי והגנוז של אותו אחד מזרע ישראל עם קודש שבפנימיותו באמת בודאי מוכן הוא למסור נפשו ולקבל דינו באהבה בכדי שיתקדש שמו יתברך על ידו. והוא גילוי הטוב שבישראל בדרך הנהגת מידת הדין, שמהותה היא שאף מי שאינו שב לה' אין מוותר הקב"ה על חלק הטוב שלו בגילוי מלכות שמיא, והוא כענין הכתוב (יחזקאל כ"ג) "חי אני נאום ה' אלהים אם לא ביד חזקה ובזרוע נטויה ובחמה שפוכה אמלוק עליכם".

ואף שבכדי לבוא לתכלית האחרון מוכרח שיצא הטוב שבכל אחד מזרע ישראל עם קודש אל הגילוי, אם מתוך עסק התורה והמצוות, אם מתוך דרך הנהגת מידת הדין, עם כל זה כאשר נעשה הדבר מתוך דרך הנהגת מידת הדין הרי זה צער בעליונים ובתחתונים, ולכן מידת הקב"ה שהוא ארך אפיים ורב חסד אף לאחר שחטא האדם, שהוא דרך התפילה וכח הדיבור שניתן לאדם בכל מצב שיהיה ובכל מדרגה בה הוא שרוי ונמצא, שהרחמים של ה' יתברך על האדם לאחר החטא הם במה שהתן לו את כח הדיבור והתפילה, שבזה לא יצטרך לבוא לגילוי הטוב והיוקר הפנימיים שלו מתוך דרך הנהגת מידת הדין, כי בכח הדיבור שהוא גם כן מצד הדין והגבורה, כמוכא בדברי רבנו האר"י בעץ חיים (שער ה' א), יכול הוא להשיב כל האור שנעלם ממנו בחטאיו. ועל זה מאריך הקב"ה אפו לחוטא ועוצר המשחית מלהחזיר הטוב שנפל לחיצונים בדרך הנהגת מידת הדין, בכדי שיבוא האדם בכח דיבור האמת ממקומו ומדרגתו להשיב הטוב והרחמנות שנעלמו מליבו בחטאיו.

ב

ועל כך אמר דוד בתהלים (לט, ד) בענין התפילה "חס לבי בקרבי בהגיגי תבער אש", שכנגד חמימות הדמים שמשם בא האדם לידי החטא והקלקול ומתוך כך מתעוררת עליו הנהגת מידת הדין לדון כפי חטאו, כנגד זה צריך האדם לעורר דיבור תפילתו שיהיה כענין 'בהגיגי תבער אש' מתוך שיקיים בו 'חס לבי בקרבי', שיקשר הדיבור לאמת שבלבבו, שבזה יהיה הדיבור חס כגחלי אש, ולא יערב בדיבורו מהרהורי שכלו ודרך מחשבתו, שבזה יתקרב הדיבור מחמימותו. כי כאשר מקשר הדיבור לליבו כפי מקומו ומדרגתו באמת הרי שחס דיבורו כאש, שיוצא הדיבור כחץ מקשת מהלב אל

הפה בחמימות בוערת ואינו משתתה ומתקרב מתוך שמערב בו השקפת שכלו וחכמתו, כי אף שרוצה תיכף את ישועתו, כפי שנדמה לו בעין שכלו, הנה מתוך הדיבור מעלה ומקבץ הוא כל הטוב שלו עד שיראה בישועתו השלמה כפי הראוי לו באמת. כי ישועת האדם אינה נמצאת בשמים או מעבר לים, אלא בו בעצמו וקרבו גנוז וטמון כל הטוב הצפוי לו, אלא שמפני הריחוק והחטא נסתר ממנו זה הטוב, אבל בכח הדיבור שהוא מצד הדין וגבורה מבטל האדם הדין והקטרט, מאחר שמשיב בזה חלקו שבגילוי מלכות ה' בכח הדיבור, ושוב אינו צריך לבוא לזה בדרך הנהגת הדין, והוא מסיר בזה ההסתרה שנעשתה מכורח החטא.

וזאת רמז ואמר הכתוב (דברים ל' א) על מצות התשובה "לא בשמים היא לאמר מי יעלה לנו השמימה... ולא מעבר לים היא", שראשי התיבות "מי יעלה לנו השמימה" עולים "מילה", כמו שרמז רשב"י בתיקוני הזוהר (בתיקון כב, דף ק"ב ע"ב), ללמד שמפני קלקול ופגם המילה והברית נעלם מהאדם הטוב הגנוז שלו ונדמה לו שצריכה ישועתו לבוא ממרחקים, אמנם 'מילה' היא גם משמעות 'תיבת הדיבור', לרמז לו לאדם ששם בדיבור טמונה ישועתו, שהרי ברית הלשון כנגד ברית המעורר הוא, כמוכא בספר ציירה (א, א).

והוא דרך המשכת וגילוי אור הגאולה, כי בבריאת האור נאמר (בבראשית א, א) "ויאמר אלהים יהי אור ויהי אור", ואמר רשב"י בזוהר תרומה (בדף קס"ז ע"א) ש'יהי אור' הוא שפע האור הגנוז שכנגד מדרגת המשכת הרחמים שמצד ימין, ו'יהי אור' הוא כנגד מידת הגבורה הנמשכת מצד שמאל, ולכן דרך המשכת הגאולה היא מצד ה'יהי אור' שכנגד מדרגת המשכת הרחמים, וכמו שביאר רשב"י עוד בזוהר אחרי (בדף ס"ה ע"ב) ששפע האור הגנוז הרמוז ב'יהי אור' הוא כנגד קוצו של האות 'י' שבשם, שהוא כנגד השם אה"ה שנמשכים ממנו רחמים גדולים, והוא השם בו נגאלו ישראל ממצרים בספח, כמו שאמר רשב"י בתיקוני הזוהר (בתיקון לו, דף ע"ז ע"ב), וכנגד זה 'ויהי אור' הוא מצד הסתרת האור וצמצומו על ידי דיבור התפילה שמצד הגבורה, שהוא דרך גילוי רחמים פשוטים הנמשכים משם הו"ה, וכמו שאמר שם רשב"י בתיקוני הזוהר (בתיקון לו, דף ע"ז ע"ב) שהוא כנגד ראש השנה, שהוא מה שמרבים אנו בתשרי בתפילות ותחינות.

אמנם ענין 'ויהי אור' הוא כנגד הדין וה'אש קודש' שמצד דיבור התפילה החם כגחלי אש, שהוא כנגד אליו הנביא, כי ה'ויהי אור' הוא דרך מידת הדין הנמשכת משורש הרחמים, כמו שאמר שם רשב"י בזוהר תרומה (בדף קס"ז ע"א), שהוא 'אש קודש' המבטלת להנהגת מידת הדין הנמשכת מצד היצר הרע והמקטרט, שהיא נקראת 'אש זרה', כי בכח ה'אש קודש' לכלול בה שורש הטוב המחיה ל'אש זרה' ולבטלה, וכמו שאמר רשב"י בזוהר וירא (בדף כ"ה ע"ב) שיש אש מצד הקדושה האולכת אש שמצד הסטרא אחרא, ומה שהיא נקראת 'אש זרה' הוא מפני שרוצה היא תיכף ללכות ולעשות דין באדם, ולכן זרה היא אש זו להקב"ה, מפני שמידתו היא 'ארך אפיים', שממתין לאדם שיוציא הדין מכה אל הפועל מתוך התעוררות ה'אש קודש' שבקרבו בדיבורי תפילה חמים כגחלי אש שהם מתוך התקשרותו באמת שבלבו, שמכיר באמת את מדרגתו ואין מתקרב דיבורו מתוך שמערב בה מחשבתו שמצד השכל והחכמה, ובזה יוצא מהעלם אל הגילוי האור הטמור והגנוז בקרבו, ומתגלית ובאה גאולתו וישועתו.

ג

ובכדי לבוא לשלמות ה'אש קודש' שבדיבור התפילה החם כגחלי אש, מוכרח האדם להתקשרות בענין אליהו, שרק בו ועל ידו נעשה הדיבור כמשרת לדעת ולמחשבה בשלמות, באופן שיתפשט התיקון בכל הקומה השלמה במחשבה דיבור ומעשה. שהרי 'אש קודש' זו נמשכת מענין הכתוב 'ויהי אור', שהוא דין שבדרך המשכת הרחמים, אמנם לא נמלט בו גם מענין הדין והצער, וכמו שדרשו באסתר רבה (פתיחתא א) שלשון זו 'ויהי אור' מורה על ענין של צער הבא לעולם, והוא מפני שסוף דבר אף אחר התשובה עדיין נשאר בקרב האדם רושם של חטא, שיש בזה בכדי לעורר חלילה דיו וצער, ולכן צריך האדם שיהיה דיבור תפילתו בהתקשרות עם ענין אליהו שהוא כנגד הדיבור והמשרת לענין הדעת שכנגד משה, שבזה יתקן דיבור התפילה הקומה בשלמותה מלמעלה עד למטה במחשבה דיבור ומעשה ללא כל רושם של חטא, והוא אור הגאולה שלמה. ולכן קודם שתבוא הגאולה, שהוא גילוי האור הגנוז על ידי שבעת הרועים, קודם לזה יבוא אליהו הנביא, כמו שכתוב במלאכי (ג, כ) "הנה אנוכי שלח לכם את אליה הנביא לפני בוא יום ה' הגדול והנורא", ללמדנו שקודם שיזכה האדם לישועה ונאולה שלמה צריך הוא להקדים לזה את ענין אליהו הנביא, שהוא המשרת והמביא לידי גאולה על ידי הדיבור.

כי הארת שבעת הרועים הם מצד האור הגנוז שבכל אחד מזרע ישראל עם קודש, וכנגד 'יהי אור', ואליהו המשמש לגילוי אור זה הוא כנגד ה'אש קודש' שבדיבור התפילה, שעל ידו ניצל האדם מהאש זרה כליל, ובכוחו מוציא האדם את האור הגנוז בקרבו כפי מדרגת שפלותו באמת, שיועיד ומכיר דין מקומו, ושחמ הוא בכל הטוב שנעלם ממנו לעשות לפני ה' ב"ה. כי קודם חטא אדם הראשון היה דיבור ה' ב"ה אחד, שהוא מה שציווה לאדם הראשון לעשות ושלא לעשות, והוא מדרגת האמת שהיא אחת לבדה ללא כל שינויים וחילוקים, אמנם מתוך הקלקול והחטא נאחז השקר בעולם ונעשה הכל בדרך ריבוי השינויים והחילוקים, וכנגדם נצטוונו בתורה בדיבורים וציווים הרבה, אמנם הכל הוא רק מצד השומעים והמקבלין לתורה, כנאמר בקבלת התורה "אחת דיבר אלהים שתיים זו שמעת" (תהלים ס"ב, ב), וכנגד זה מרבים אנו בדיבורי

תורה ותפילה בזה נבוא להשיג ולהקיף סוף דבר התורה כולה ונזכה לייחד המצוות כולם בעשרת הדברות, ואת עשרת הדברות בדיברה הראשונה "אנכי ה' אלקיך", ואתה בתיבה הראשונה "אנכי" שהיא כללית התורה כולה, כמו שאמר רשב"י בתיקוני הזוהר (בתיקון כב, דף סד ע"א), וגם את תיבה זו "אנכי" נבוא לכלול באות א' הראשונה שבה, הכוללת לתיבה זו כולה, שהיא מצד השם אה"ה שממנה נמשכים רחמים גדולים לעולם, כמו שאמר רשב"י בתיקוני הזוהר (בתיקון לט, דף עט ע"א).

ולכן אליהו הוא מלאך הברית כמו שאמר רבי אבא בזוהר לך לך (בדף צג ע"א), שהרי המילה תלויה בדיבור כאמור, שבדיבור חם נחמלי אש שהוא כאשר מקשר האדם דיבורו לאמת שבקרב מתקן הוא הברית והמילה, וזוהו מתאחדים אותיות הדיבור היחיד מהפירוד שנאחז בהם בחסאי האדם, שקודם שמדבר אדם הדיבור מתוך התקשורת לאמת שבקרב, ונמצא כל הטוב הגנוז בפנימיותו מהעלם, שהוא מצד הפירוד שנאחז בו בזה הטוב, שדיבור ה' ב"ה שבזה הטוב נעשה כאותיות הנפרדות זו מזו, ופירוד זה מעכב בעד זה הטוב מליצא ולהתגלות, מפני שאין בו כדי לגלות ייחוד ה' ב"ה בעולם, שהוא תכלית האדם כאמור, אבל כאשר מדבר האדם דיבור התפילה בהתקשורת האמת שבקרבו כפי מקומו ומדרגתו, בזה מתברר הטוב מן הרע מזה הטוב הגנוז בקרב, ונעשה מאלו האורות והאורות 'מילה', שנופל וכנגדו הרע הנאחז בהם, שהוא כענין הערלה החופה על עטרת הברית קודש, ונגלה הטוב הגנוז בקרב בברור, שמתבררת משמעות האותיות השייכות לגילוי אור האלהות הראוי לזה האדם מתוך התחברותם והתאחדותם, ועולים ונתקנים כל ניצוצות הקודש השייכים לזה האדם כפי שורש נשמתו.

ולכן אש קודש זו שבדיבורי תפילתו היא מצד ה'וייה אור', שנוספה האות ו' על ה'יה אור', שבמילואה היא נקראת כפול ו', והאות ו' העליונה היא כנגד האמת והתפארת של ישראל, שהוא מה שמדבר מתוך מקומו האמיתי ואינו משקר את ה' יתברך אף שהוא רחוק ולמטה בארץ, וכענין הכתוב 'אמת מארץ תצמח', והאות ו' התחתונה היא האות ו' הפנימית והנסתרת שהיא כנגד מעלת ותיקון הברית והמילה הנשפעת לו בזה, שהיא בדרך הסתר וכיסוי.

ובזה נשפע לאדם שפע של חידושי תורה השייכים לו כפי שורש נשמתו, כי בקיבוץ כלל האותיות יחידיו של זה הטוב הגנוז בו, נעשה מילים ותיבות, שהם גילוי התורה כפי השייך לשורש נשמתו. כי גילוי התורה תלויה בכל הטוב שבכל אחד מזרע ישראל עם קודש שיצא מההעלם אל הגילוי, אבל כאשר אינו מדבר בתפילה באמת לפני ה' יתברך, כפי מקומו ומדרגתו, הרי שהוא אינו נמצא היכן שהוא עומד ומבקש בקשותיו מלפני הבורא ב"ה, ולכן אינו פועל בכח תפילתו שישמע אותה הקב"ה ויתן עליה ליבו, אבל כאשר מדבר האדם באמת לפני ה' יתברך, בזה אכן עומד האדם היכן שהוא מדבר, וכנגד זה הקב"ה שומע תפילתו, וכענין שאמר דוד המלך בתהלים (קמ"ה, יח) "קרוב ה' לכל קוראיו לכל אשר יקראוהו באמת".

ד

ולכן "כל עמל האדם לפיהו" (קהלת ו, ז), שכל תקות הגוף וכלי המעשה להיות לכלי שרת לגילוי אור האלהות היא על הדיבור, שבו ועל ידו יזדכך הגוף מזהומת האות ויתקדש באור האלהות, אבל כאשר מקדש אדם עצמו בכל מיני קדושה ולא עסק לתקן דיבורי פיו כראוי, אין נאחזת הקדושה במדרגת גופו, ואחוז הוא בזהומת הנחש. כי בקלקול ופגם הדיבור מכחיש האדם הטוב הגנוז וטמון בו, ואינו חושב שבכח הדיבור יכול הוא להוציא את טובו הגנוז מההעלם אל הגילוי, וזוהו הולך מדחי אל דחי ובא לדבר לשון הרע על ישראל, כי אינו מאמין בטוב הגנוז בכל אחד מזרע ישראל עם קדוש, מאחר שגם במה שייך לחלקו אינו מאמין, ואינו עוסק לגלותו ולהוציאו מההעלם אל הגילוי, שבזה נופל ויורד דיבורו בגלות יותר ויותר, עד שאינו חת ואינו זע לדבר לשון הרע על זרע ישראל עם קדוש, ומאחר שנפל וירד דיבורו בגלות יותר ויותר, מאבד בזה גופו התקוה שהיתה לו לצאת מזהומת הנחש בכח הדיבור, עד שנכלל לגמרי גם בטבע הנחש, ונאחזת בו צרעת כעורו של הנחש. כי מתוך שנתעלם ונסתתר ממנו כח וקדושת הדיבור, ונתעלמת ונסתית גם תקות הגוף לחזור אל הקדושה שהיא הנפש חיה ושפע חיות הקדושה השייכת לו כפי מהותו הגנוז, וכנגד זה נלקח בנגע הצרעת הנמשכת מצד המוות, כמובא במסכת נדרים (בדף סד ע"ב).

והוא מרחמי ה' ב"ה עליו, שתחילת הצרעת על האדם הוא גילוי של רחמים מה' יתברך וכתוכחה של אהבה, שהצרעת מתגלית בתחילה במקום המוצנע בגופו, בכדי שלא יתבייש בצרעתו, כמו שאמר רבי חייא בזוהר תזריע (בדף מו ע"א), וזוהו נודע לו מקומו השפל בחוש, שמראים לו משמאי כיצד תָּבֵר בלשונו הרע ונחש המשחית וקלקל ופגם בקדושת ישראל, והוא בכדי שבוזו יתעורר ברחמים על עצמו ויבוא לשווע לה' ב"ה ולשוב אליו בכל ליבו. ולכן ציטור עליו התורה שישב בדרך מחוץ למחנה ו"טמא טמא יקרא" (ויקרא יג, מה), בכדי שיכיר בזה את מקומו השפל והנמוך שמתוך שקלקל ופגם בקדושת הדיבור איבד לגמרי את חבל הצלותו, שהיא האפשרות להמשיך רחמים בכדי לפדות הגוף מטומאת וזהומת הנחש.

ומופת הצרעת הוא שכל ששב לה' יותר כך נגע הצרעת הוא יותר בהצנע, ואם אינו שב חלילה, הולכת ומתפשטת הצרעת יותר ויותר, עד שישבו מחטאו ושב ורפא לו. כי מפני הסכנה שיש לאדם המאבד בחטאו את קדושת הדיבור, שמנתק הוא עצמו בזה מכל פתח תקוה ותקנה, לכן ברחמי ה' יתברך ואהבתו לישראל גילה בהם את פלא הצרעת, בכדי שלא יאבד אף אחד מזרע ישראל עם קודש את כלי קדושת הדיבור הניתן בידו, שרק בו ועל ידו יכול הוא להשיב כל הטוב שלו בדרך הנהגת מידת הרחמים ולא בדרך הנהגת מידת הדין. ולכן אם אינו מכיר במקומו ואינו מעורר רחמים על עצמו, הולכת ומתפשטת בו הצרעת, עד שיהיה מוכרח להכיר במקומו השפל ויבוא לעורר מתוך כך רחמים מלפני הבורא ב"ה, שיתן לו דעת ודיבור מתוקנים שבהם ועל ידם יתקן בעולם כל השייך לו כפי שורש נשמתו. ולכן הולך אליו הכהן במקומו מחוץ למחנה לראות אם פשה בו הנגע, כנאמר (ויקרא יד, א) "ויצא הכהן אל מחוץ למחנה וראה הכהן והנה נרפא נגע הצרעת מן הצרוע", כי מאחר שהכיר את מקומו ושווע לה', בא הכהן עד אליו בכדי להעלותו וליתן לו דרך לתקן המחשבה והדיבור.

וכן כשהיו ישראל במצרים ולא היו יכולים לעלות מתחתית שפלות מדרגתם, הנה כאשר נודעו מצרתם ושוועו מתוך כך לה' ב"ה, תכף בא משה אליהם למצרים והחל לעסוק בגאולתם. והוא שנאמר אז (בשמות ב, כה) "וירא אלהים את בני ישראל, וידע אלהים", שכאשר ראה הקב"ה שיודעים בני ישראל את מקומם השפל ונודעו שיש עליהם גילוי של דין ושם אלהים, בזה "וידע אלהים", שהחל הקב"ה לעסוק בגאולתם.

ה

והנה בליל יום טוב של פסח נעשה לידה של מוחין ונמשכים רחמים גדולים על כלל ישראל, כי מתעורר אז הארת רחמים גדולים משם אה"ה שבו ועל ידו נמשכה גאולת מצרים, עד שיכול האדם לתקן בזה המחשבה הדיבור והמעשה וליצא מזהומת הנחש. אלא שלזה צריך שיגיד ההגדה באמת, שכאשר חושב הוא שההגדה היא 'אגדה', אינו יכול להשיג המדרגה של ליל הסדר, אבל כאשר יאמר ההגדה באמת, שיצייר בדעתו ויספר בפיו איך הכל הוא אמת, וכאז גם עתה בודאי יחיש הקב"ה לגאלנו מהרה, בזה יהיה יכול להלל ולשבח את ה' יתברך כראוי, ולהמשיך על עצמו מאור הגאולה. כי כאשר דבוק האדם בדיבורו במידת האמת, יכול הוא לראות בזה כל החסדים שעשה עימו ה' ב"ה מעודו, ולהלל אותו ויתברך בפיו באמת כראוי, ומתוך שידבק עצמו בדיבור במידת האמת, וידע ויבין האמת שכן הוציאנו הקב"ה בניסים ונפלאות למעלה מהמטבע, בזה מעורר על עצמו ההשגחה מהגאולה העתידה, שהיא גאולה שאין אחריה גלות, ויזכה לתולדת המוחין בקדושה ומדרגה גדולה, עד שיבוא מתוך קדושת יום טוב ורגל זה לשוב אל ה' יתברך בכל ליבו.

ועל כך אמרו חז"ל בהגדה שחייב אדם לראות את עצמו כאילו הוא יצא ממצרים, שהוא עצמו ענין אמירת ההגדה בדרך אמת כאמור, שהוא יציאת מצרים ממש. שהיה עמה שלא היו יכולים בני ישראל להתפלל במצרים ורק שוועו לפניו יתברך שמו, היה זה מפני שמשועבדים היו תחת קלית וטמאת 'פרעה' המושרש בענין 'הערף', שהם אותם אותיות, וכנרמז גם בתיבת 'פרעה' (עם הכולל) העולה כמנין 'עורף', כמובא בדברי רבנו האר"י בליקוטי תורה (פ' וישב), כי פרעה בטומאתו היה חוסם ועוצר בעדם מקדושת התפילה והשבח לה' ב"ה, כי היתה מהותו כנגד ה'לילה', אבל שבט לוי כנגדו נמשכו מענין השירה והזמרה לפניו ויתברך שמו, שזהו כנגד ה'הללויה', שהיתה כח זמרתם ושירתם בגרון, שזהו היפך קליפת פרעה העומדת במיצתרי הגרון ומעכבת מגילוי כח התפילה וההלל, כמובא שם בדברי רבנו האר"י. והוא גם ענין רות וערפה, ש'רות' נקראה כן על שם שיצא דוד המלך שריוה לקב"ה בשירות ותשבחות, כמו שאמר רבי יוחנן במסכת ברכות (בדף ז ע"ב), אבל 'ערפה' היתה לעומתה כנגד 'הערף', שהם אותם אותיות, וכענין 'פרעה', ויצא ממנה גלית הפלישתי שהוא כנגד ה'לילה', שהרי היה מחרף אלהי מערכות ישראל. וזהו שנאמר ביציאת מצרים "ולא נחם אלהים דרך ארץ פלשתים כי קרוב הוא" (שמות יג, ז), כי פלשתים בדומה לקליפת פרעה היו עוצרים השבח והתפילה לה' יתברך, וזהו 'כי קרוב הוא', שקליפת פלשתים ופרעה שניהם בענין העורף ועיכוב דיבור התפילה מישראל. ולכן צריך שיראה אדם עצמו כאילו הוא עצמו יצא ופדה הדיבור מתחת יד פרעה, שיעורר דיבורו בעת סיפור ההגדה שיהיה בדרך אמת, ולא יאחז בו מקליפת 'פרעה' ו'ערפה', ויכניעם בכח האש קודש' שבדיבור האמת, ויעורר כל מהותו וענינו לאור הגאולה שישירה בו.

ולכן מפסח עד שבועות מבטלים אנו את טומאת פרעה וערפה, שבפסח יוצאים אנו מטומאת פרעה המעכב הדיבור, ועד שבועות מתקנים אנו את ענין הדיבור בספיית ארבעים ותשע ימי העומר שבדיבור הספירה, ובשבועות קוראים אנו את מגילת רות, שהיא שורש גילוי דרך התפילה לכל נשמות ישראל על ידי דוד המלך, שהוא שסלל ונתן את דרך התפילה והשבח לכל נשמות ישראל, שבזה יזכו כולם ליצא כליל מטומאת וזהומת הנחש במחשבה דיבור ומעשה, ולגלות כל אחד ואחד כענינו את כל הטוב שאבד ונסתר ממנו.

ספרי קודש

בזה קדושה גדולה יותר מספרים הנדפסים על ידי מכוונת בלחיצת כפתור, שלדעת רבי יוסף רוזין בשו"ת צפנת פענח (ח"ב סי' כו) אין בהם קדושה כלל. ב. רבנו הזכיר שעיקר קדושת הספרים היא ככל שהאדם ילמד בהם יותר, שכלל שהאדם לומר יותר בספר, הספר מתקדש יותר, ולכן לדעת האבני נזר (וי"ד סי' שטו) ספר שלא קראו בו בכלל אין בו דין קדושה ואינו צריך גניזה, כי עיקר הקדושה בספר היא מחמת הלומדים בו.

א. רבנו הזכיר שיש קדושה גדולה בספרים מדפוס ישן

שהיו נכתבים על ידי חקיקה בעופרת, כי זה דומה לכתביה ממש שחייבת גניזה מעיקר הדין, וכמו שכתב בשו"ת משאת בנימין (סי' צט) וביאו הט"ז (וי"ד סי' רעא סק"ח), וכן פסק להלכה המשנה ברורה (סי' ס סק"ד). ולכן יש

עם סגולה

סגולות ועצות ייחודיות
שנלקטו מתוך שיעורי רבנו שליט"א

תפלה לשלמה

מתוך הספר "תפלה לשלמה" לרבנו שליט"א

פניני דרך

יסודות ואבני דרך
מתורת מו"ר שליט"א

לעורר מעלת ארץ ישראל וכוחה וקדושתה

רבנו של עולם, אבי אב הרחמן. בעודי יושב כעת בארץ ישראל זכני לשלמות האמונה, ומחל וסלח וכפר לי ברחמיך כל החטאים העונות והפשיעים בשלמות, וזכני לתקון השלם, ותמשיך לכל רמ"ח אברי ושס"ה גידי את קדשת ארץ ישראל, וזכני לחכמה עליונה.

אנא רחמן, המשיך נא לי כעת את נשמת משה רבנו שתסייע בעדי להפוך למהות הארץ הקדושה, חמדת האבות הקדושים, והמשיך נא לי ברחמיך את כח השתוקקותם וכח קדשיתם, ותעבר בי נשמותיהם שיסייעו בעדי לבוא לקדשת ארץ ישראל, ובזה תצמיח לי קרן ישועה ואזכה להנשע בכל הישועות ולפעל נסים ונפלאות, כמו שגלית לנו על ידי חכמינו זכרונם לברכה שאין חקר לכח קדשת ארץ ישראל, ובזכותה וכחה וקדשיתה יכולים לזכות מלפניך לשפע פרנסה, וכל מלי דמיטב, ולהגאל בגאולה השלמה.

אל רחמן, אנא זכני לקשר עצמי תמיד לקדשת ארץ ישראל, שאהיה מחבר ודבוק לנצח בנפשי רוחי ונשמתי חיתי ויחידתי בקדשיתה של הארץ, וזכני בכחה וקדשיתה לבוא למדת הענוה של משה רבנו שנאמר בה "החכמה מאין תמצא", שמדרגת ענותנותו שהיה כאין היא שפע מדרגת החכמה הנשפעת על ידי אורא דארץ ישראל, שבה נושבת רוחו של משיח, ותזכני על ידי רוחו של משיח הנושבת בארץ ישראל שתתעבר בי נשמת משה רבנו רעיא מהימנא ותסייע בעדי להסיר מקרבי כל גאות ורמות רוחא, ואזכה להארה נפלאה מקדשת ארץ ישראל.

אנא אל רחמן, בעודי פוסע כעת בארץ ישראל זכני למוחין דגדלות והצילני מקטנות, ואזכה בכל פסיעה ופסיעה להתפלל בקדשיתה והארתה של הארץ ולמשיכה על נשמת, ואזכה על ידי כל פסיעה ופסיעה לעבור נשמת משה רבנו, ולדון העולם כלו לכף זכות, ואזכה על ידי כל פסיעה ופסיעה לנסים ולנפלאות, ולהארה בנשמה, ולכח קדשה גדול ועצום ללא גבול, ולכל הישועות, ולקרבה אליה, ולגאולה שלמה.

אנא רחמן, הבט נא בי בעין רחומיך על ידי כל פסיעה ופסיעה, ותגשים לי משאלות לפי טובה ולברכה בטוב הנראה והנגלה, וזכני לפעל מלפניך כל הצטרכותי, ובפרט... (פרש לה' יתברך בקשותיו), ויעלה הכל לנחת רוח ולשעשועים גדולים לפניך. אמן נצח סלה ועד.

מתי אפשר לדעת את המאורעות על פי הצל של האדם?

רבנו הזכיר שעל ידי הצל של האדם יוכל האדם לדעת את מה שיארע עימו, וכמו שכתב הרמב"ן בפירושו לספר במדבר פרק י"ד פסוק ט' שאדם יכול לידע אם הוא יחיה במשך השנה או יסתלק חלילה, על ידי שיבדוק את עצמו בליל הושענא רבה אם נראה צל ראשו באור הלבנה, ואמר רבנו שזה דווקא למי שבקיא ביותר בצל, ולא כל אדם יכול להבין בזה, כי לדעת הריקאנטי בפירושו לספר במדבר שם, זהו דווקא בשעות מסוימות ולא בכל משך הלילה, וכן דעת רבי משה קורדובירו בפרדס רמונים שער ל"א סימן ד', אבל המהרח"ו בשער הכוונות דרושי סוכות דרוש ו' כתב שאפשר להסתכל בצל מחצות הלילה ואילך כל הלילה. ומכל מקום זה דווקא מי שבקיא בזה יכול להבין ולידע, כי לדעת האבודרהם בסדר תפילת סוכות אין הכוונה לצל רגיל, אלא לבבואה דבבואה, ובפרט שכבר כתב הרמ"א באורח חיים סימן תרס"ד סעיף א' שלא יבדוק בצל של עצמו כי כן צריך להיות תמיד, ולא לחקור אחר העתידות, ובפרט שהיום אין אנו בקיאים בזה.

האם מותר לאברכים להחליף כספי מעשר מאחד לשני ולצאת בזה ידי חובת מעשר?

רבנו הזכיר שלגבי דין משלוח מנות אמרו חז"ל במסכת מגילה דף ז' עמוד ב' שאביי ור' חנינא היו מחליפים סעודותיהם בפורים, ופירשו הר"ן והנימוקי יוסף שהם היו שולחים מתנותיהם זה לזה, ויצאו ידי חובת משלוח מנות, וכן פסקו להלכה הרמב"ם בהלכות מגילה פרק ב' הלכה ט"ו, ומרן השולחן ערוך באורח חיים סימן תרצ"ה סעיף ד', שכאשר אין יד האדם מספקת לשלם ב' משלוחי מנות יחליף משלוח מנות עם חברו. והוא הדין למעשה.

סיפור לשלחן שבת

שהיה נקרא רבי צבי חריף. והנה באחד הימים אחר שכבר נישא רבנו החתם סופר בשלישית, הגיע לפתע הגאון רבי עקיבא אייגר לפרשבורג לחתנו רבנו החתם סופר וביקש לראות את בתו ולדרוש בשלומה, ומפני שידע רבנו החתם סופר שחמיו הגאון רבי עקיבא אייגר אינו מרגיש כלל בנעשה סביבו לרוב חשקת התורה הבוררת בקרבו ומעוצם שקיעותו בתורה, לכך לא חשש כלל, ואמר לאשתו השלישית שתעשה כפי שנהגה אשתו השניה בעת שבא אביה לבקרה, שהיתה עומדת על פתח הדלת ומתעניינת בקצרה בשלום אביה ובוזה נגמר הביקור, וכך עשתה, שעמדה בפתח הדלת והתענינה בקצרה בשלום הגאון רבי עקיבא אייגר, ולא הרגיש הגאון כלל שאין זאת בתו...

סיפור פעם רבנו הגאון הינוקא מעשה נפלא מעוצם שקיעותו של הגאון רבנו עקיבא אייגר זיע"א בתורה. שהנה בסוף שנת תקע"ב נפטרה אשתו של רבנו החתם סופר ללא ילדים, וכמה חודשים לאחר מכן בתחילת שנת תקע"ג נשא רבנו החתם סופר בשנית את בתו של הגאון רבי עקיבא אייגר, וממנה נולדו לו כל ילדיו, ובשנת תקצ"ב היא נפטרה בצעירותה בגיל ארבעים ושנים, והחליטו בני הבית שלא להביא זאת לידיעת הגאון רבי עקיבא אייגר, מאחר שחששו לבריאותו הרופפת. ולאחר זמן באה האשה השניה לרבנו החתם סופר בחלום ואמרה לו שהבית צריך שמירה ושינשא בשלישית, ואכן שלוש שנים אחר פטירתה נשא רבנו החתם סופר את אלמנת רבנו צבי הירש העליר בעל ספר 'טיב גיטין',